

slem pachatele při tomto zločinu musí býti, obmeziti jiného na osobní svobodě proti jeho vůli, a vědomí jeho, že napadený to pocítuje jako obmezení své volnosti v pohybu. Nalézací soud zjišťuje v rozhodovacích důvodech rozsudku jen zevnější příběh mezi obžalovaným a C-ovou, při němž této v užívání její osobní svobody bylo překáženo, dále že obžalovaný věděl, že mu nad C-ovou nepřísluší žádná zákonná moc, a konečně, že obžalovaný nemohl míti příčiny, pokládati C-ovou za osobu zločinnou, škodlivou nebo nebezpečnou. Otázkou úmyslu obžalovaného vůbec, jeho vědomí, že svým útokem na jmenovanou dívku tuto v její osobní svobodě proti její vůli obmezoval, se rozsudek nezabývá, nýbrž spokojuje se zcela všeobecným závěrem, že čin obžalovaného tvoří skutkovou podstatu zločinu podle §u 93 tr. zák. »jak v objektivním tak i v subjektivním směru«. Rozhodovací důvody napadeného rozsudku uvádějí, že C-ová se bránila a žádala obžalovaného, by ji pustil. Jakým způsobem se bránila, rozsudek neuvádí. Ze skutečnosti, že obžalovaný se uzamkl s C-ovou na záchodě, nevyplývá nutně, že jednal ve zlém úmyslu, jehož je potřebí ke skutkové podstatě zločinu, zde v úvahu přicházejícího; neboť obžalovaný mohl dvěře zamknouti též jen za tím účelem, by nebyl s C-ovou na záchodě překvapen. Bylo proto nezbytno zjistiti, zda si obžalovaný uvědomil vážnost odporu C-ové a tím dospěl k přesvědčení, že osobní svobodu dívky proti její vůli obmezuje. Bez tohoto zjištění po stránce subjektivní jest výrok, odsuzující obžalovaného pro zločin podle §u 93 tr. zák. právně mylným.

Čís. 2112.

Lichva (cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák.).

»Tíseň« (§ 2 čís. 1 zákona) nemusí býti trvalou; k naplnění pojmu »tíseň« stačí třebaš i jen pomíjející nesnáš peněžítá, nutící dožadovati se úvěru.

Pojem »nápadného nepoměru« hodnota plnění je relativní; znak ten dlužno spatřovati všude tam, kde rozdíl mezi hodnotou plnění a vzájemného plnění je ve značném nepoměru k obyčejné, konkrétními poměry ospravedlněné hodnotě.

»Lehkomyslností« jest nerozvážné počínání si při uzavírání peněžních obchodů, nasvědčující tomu, že ten, kdo se zavazuje, nestará se o následky, ačkoliv si jich musí býti vědom.

(Rozh. ze dne 2. října 1925, Zm I 295/25).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 4. března 1925, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem podle §u 2 čís. 1 cís. nařízení ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Obžalovaná byla napadeným rozsudkem uznána vinnou přečinem podle §u 2 čís. 1 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., jehož

se dopustila tím, že úmyslně při poskytování úvěru Anně D-ové vykořisťovala její tísně a lehkomyšlnosti, davši si slíbiti vzájemné plnění, jehož majetková hodnota k hodnotě jejího plnění byla v nápadném nepoměru. Dle rozhodovacích důvodů rozsudku šlo o dva případy úvěrové lichvy. V prvním z nich shledal nalézací soud vykořisťování tísně D-ové v tom, že obžalovaná dne 7. srpna 1924 při poskytnutí zápůjčky 200 Kč vyplatila D-ové s jejím svolením pouze 140 Kč a zbytek 60 Kč si ponechala jako odměnu za půjčení 200 Kč, již D-ová měla podle úmluvy zaplatiti dne 4. září 1924, v druhém případě spatřoval nalézací soud vykořisťování lehkomyšlnosti D-ové v tom, že obžalovaná dne 18. srpna 1924 při poskytnutí zápůjčky 5.000 Kč s D-ovou ujednala, že tato jí má do konce září 1924 zaplatiti zápůjčku s 50% úroky t. j. 7.500 Kč. S hlediska důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř. dlužno zkoumati tyto námitky zmateční stížnosti: Věta stížnosti: »A také skutečnost, že D-ová tvrdila, že potřebuje peníze pro svoje děti, není ještě důkazem, že D-ová byla v tísní trvalé« a. t. d., nasvědčuje tomu, že zmateční stížnost jest toho názoru, že tíseň po rozumu §u 2 čís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 275 ř. zák., musí býti trvalou. Tento názor jest mylným. K pojmu tísně ve smyslu zákona stačí naléhavá, třebas i jen pomíjející peněžitá nesnáž, nutící, dožadovati se úvěru. Tíseň v tomto smyslu byla nalézacím soudem právem shledána v hospodářské nesnázi D-ové, spočívající v tom, že potřebovala nutně peněz na živobytí pro své děti a ucházela se proto novinami o půjčku 200 Kč.

Dále namítá zmateční stížnost, že tu není nápadného nepoměru hodnot plnění, uváží-li se, že odměna, již obžalovaná si vymínila, obsahovala též pojišťovací premii proti úplné ztrátě půjčených peněz. Pojem nápadného nepoměru hodnot plnění je relativním; znak ten dlužno spatřovati všude tam, kde rozdíl mezi hodnotou plnění a vzájemného plnění je ve značném nepoměru k obyčejné, konkrétními poměry ospravedlněné hodnotě. Podle toho lze připustiti, že věřitel, jenž poskytuje zápůjčku osobě jemu neznámé a zřejmě v tísní jsoucí, smí si dáti vzhledem k nebezpečí ztráty půjčené částky slíbiti nebo poskytnouti odměnu přesahující úroky jinak obvyklé, ale dlužno zároveň zdůrazniti, že celková odměna nesmí nikdy dosáhnouti výše, zakládající i dle konkrétních poměrů případu nápadný nepoměr hodnot plnění. Soudu prvé stolice nelze důvodně vytýkati mylné právní posouzení věci v tomto směru, shledal-li v tomto případě, v němž obžalovaná si vymínila za poskytnutí zápůjčky 200 Kč za dobu necelého měsíce odměnu 60 Kč, znak nápadného nepoměru hodnot plnění. Pokud jde o druhý případ, vytýká zmateční stížnost rozsudku především, že není objektivně zjištěna lehkomyšlnost D-ové. Má-li býti tato námitka vzhledem k tomu, že stížnost v souvislosti s ní vytýká rozsudku též neúplné odůvodnění, pojímána jako výtka neúplnosti výroku o této rozhodné skutečnosti nebo nedostatku důvodů v tomto směru (důvod zmatečnosti podle §u 281 čís. 5 tr. ř.), dlužno ji označiti jako neodůvodněnou; neboť nalézací soud zjišťuje v rozhodovacích důvodech, že D-ová byla bez bytu a bez prostředků k výživě, že si chtěla koupiti hokynářství, že měla u úřadu pro péči o válečné poškozence podanou žádost o bezúročnou půjčku 14.000 Kč, že žádost tato nebyla ještě vyřizena, že však hokynářství bylo hned na prodej, že proto požádala obžalovanou o další půjčku 5.000 Kč, a při tom jí slíbila

50% úrok, dále že dne 18. srpna 1924 5.000 Kč od obžalované obdržela a při tom se zavázala, zaplatiti obžalované do konce září 1924 i s 50% úroky, tedy celkem 7.500 Kč; na jiném místě důvodů rozsudek praví: »Že jednání D-ové bylo lehkomyšlným, když žádost o půjčku ještě vyřízenou neměla a nemohla tudíž s bezpečností s ní počítati, o tom nabyl soud plného přesvědčení«.

Stejně neospravedlněnou jest ona námitka, posuzuje-li se s hlediska důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 9 a) tr. ř., t. j. v tom smyslu, že v jednání D-ové byla soudem první stolice mylně shledána lehkomyšlnost po rozumu §u 2 císařského nařízení. Lehkomyšlností ve smyslu tohoto ustanovení zákona míněno jest nerozvážné počínání si při uzavírání peněžních obchodů, nasvědčující tomu, že ten, kdo se zavazuje, se nestará o následky, ačkoliv si jich musí býti vědom. Takovouto lehkomyšlnost shledal nalézací soud právem v jednání D-ové, jež, jak zjistil, nemohla s bezpečností počítati s příznivým vyřízením žádosti o bezúročnou půjčku 14.000 Kč a přece se zavázala, že zaplatí obžalované koncem září 1924 místo 5.000 Kč, jež dne 18. srpna 1924 půjčeny obdržela, 7.500 Kč. Namítá-li zmateční stížnost, že není lehkomyšlností, když někdo, jemuž se naskytla možnost, nabýti živnosti a zajistiti si tím existenci, slibuje tomu, kdož mu tuto možnost pro celý život zopatří, značnou odměnu, »že to není lehkomyšlností, slibuje-li takovou odměnu osoba, která může s větším příjmem a se splněním nějaké patrné pohledávky počítati«, a že neběží o lehkomyšlnost, má-li dlužník pevný úmysl, to, co si vypůjčil, vůbec nevrátiti, neprovádí tím důvod zmatečnosti způsobem, odpovídajícím zákonu; neboť nedrží se skutkových zjištění nalézacího soudu, jak by při správném provedení tohoto důvodu zmatečnosti činiti musila, nýbrž vychází ve všech těchto směrech ze skutkových předpokladů, nalézacím soudem nezjištěných (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Popírá-li obžalovaná ve zmateční stížnosti, že nelze mluvit o »lehkomyšlnosti« jednání Anny D-ové a že o ní nevěděla, sluší poukázati ke skutkovému zjištění napadeného rozsudku, stížností nedotčenému, že obžalovaná sama se D-ové, slibující zaplacení 7.500 Kč, ptala, zda ví, co slibuje, z čehož dozajista dlužno usouditi, že si obžalovaná sama uvědomila, že jednání D-ové jest nerozvážné a že se D-ová ani nestará o následky, se slibem tím spojené.

Čís. 2113.

Není zmatkem čís. 1 §u 281 tr. ř., účastnil-li se rozhodování soudce, proti němuž byly uplatněny důvody odmítací (§ 72 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 2. října 1925, Zm I 350/25).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací, vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. března 1925, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti cti podle §§ 488, 491 a 493 druhé věty tr. zák., zruší napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. V otázce, o níž tu jde, uvedl v